HAMZA ÇELİKEL

Çizer: Zahra Marvasti

EŞYA HASTALIKLARI DOKTORU

İlk Genç Timaş

ADLIBEY KANUNLARI

Bir masal dünyasında olağanüstü kahramanlarıyla ünlü bir şehir vardı. Nasıl olduysa oldu, kim yaptıysa yaptı, bir gün bu kahramanların hepsi şehrin kapısının önüne kondu. "İçeride kimse kalmadı." denilip tam da kapısına kilit vurulacaktı ki bir de ne olsun? Şehrin sokaklarında bir ayak patırtısı yankılandı durdu. Aradılar, taradılar fakat kimsecikler yoktu. Köşe başlarına baktılar, kimse yok! Sokak aralarına baktılar, kimse yok! Bodrum katlarına baktılar, kimse yok! Yok! Yok! Yok!

Ne yaptıysalar da bu patırtının sahibini bir türlü bulamadılar. Sonunda aramaktan usanıp şehrin kapısına kilit vurdular.

Bir zaman boyunca bu ayak patırtısına ince ince çiseleyen yağmurun sesi, bir zaman boyunca da püfür püfür esen rüzgârın sesi eşlik etti. Şehir masal dünyasında durdu, durdu, durdu… Bir gün ne olduysa artık şehri aceleyle yeryüzündeki bir adaya taşıdılar. Böylece şehir gerçek bir görünüme sahip olmuştu. Şehrin içi de şu, gündelik hayatın koşuşturmasına kendini kaptırmış, sokaklarda, caddelerde veya mağazalarda görülen insanlarla donatıldı. İşte o gün bugündür de şehrin kapısı hep açık kaldı.

Bir bal kabağı nasıl görünüyorsa bu şehir de öyle görünüyordu.

Birer hale gibi sıra sıra dizili binaların hepsinin, şehrin tam ortasındaki dev bir gökdelene boyunlarını eğdikleri apaçık ortadaydı. Tüm binaların boynunu eğdiği bu gökdelen ise ötekilerin aksine dimdik başını gökyüzüne uzatmıştı. Yapay zekâ konutunun olduğu bu gökdelenin tepesinde de tıpkı bir bal kabağının sapı gibi eğri büğrü iletken bir metal vardı.

Şehre akşam karanlığı çökmeyegörsün, içi dışı turuncu ışıklarla donatılan bu ada şehrini bir bal kabağından ayırmak neredeyse olanaksız hâle gelirdi.

Bu yüzden işi gücü olmayan kimi hayvanlar merakına kimisi de açlığına yenik düşmüş bir hâlde, şehri bütünüyle görebilmek için biraz uzaktaki yük-

sek tepelere doluşur, şaşkınlıkla şehri seyretmeye koyulurlardı. Bunların arasında öyleleri vardı ki sevinçten ellerini ovuşturup duruyordu. (Yüksekçe tepede bir tavşan, bir sincap, bir de farenin yan yana dizildiğini hayal et. O zaman bu hayvanların ellerini ovuşturarak şehri seyrettiklerini pekâlâ görebilirsin.) Nasıl bir açlığa tutulmuşlarsa artık bal kabağı gibi görünen bu şehri bir gün yiyebileceklerini hayal edip duruyorlardı. Böylece yabanıl hayatın açlığıyla, sefaletiyle kırılıp gitmeden, karınları tok, bir ömür mutlu mesut yaşayacaklarını düşünüyorlardı. Fakat ne olursa olsun, şehrin gürültüsünden dolayı ona yaklaşmaya bir türlü cesaret edemiyorlardı. Olsun, yine de bel bağladıkları bu hayalin verdiği umuda tutunarak yaşayabilmeleri güzel şeydi doğrusu.

Gel zaman git zaman, yeryüzü insanları şehrin içini istedikleri gibi çekip çevirip bir güzel süslediler. Şehir yöneticileri de yapay zekânın bilgeliğini kendilerine kılavuz edindiler. Halk pek sevindi bu işe. Ne de olsa aylak aylak dolaşmak, gün boyu yan gelip yatmak çok eğlenceli bir şeydi. Hem yapay zekâ her işin üstesinden geliyordu. Kanunların hepsini çıkardığı gibi kültür, sanat, spor gibi etkinlikleri de bir çırpıda planlıyordu.

Sadece bunlarla kalsa iyi… Resmen şehirdeki bütün akıllı eşyaları yapay zekâ yönetiyordu. İnsanlar evlerde ve sokaklarda konforlu hayatın tadını çıkardığı "Mis gibi!" denilecek bir hayata kendilerini kaptırıp gitmişlerdi. İşi gücü akıllı eşyalara bırakmak pek kolaydı.

Oysa bir zamanlar yaşam böyle miydi? Bütün şehir halkının evinde kırık dökük birer yatak, kötü bir masa, orası burası aşınmış buzdolabı, ipleri tel tel dökülmüş birkaç halı, sokaklarda yamru yumru ayakkabılarla tozun toprağın içinde yaşayıp gidiyorlardı.

Şimdiyse şehir bambaşka bir yüze kavuşmuştu. Asfalt yolların yanı sıra daha yukarılara yerleştirilen hologram işaretli yollar bile vardı. Böylece uçabilen araçlar havayı kaydırak yapıp şıp diye gidecekleri yerde bitiyordu.

Günler birbiri ardından yuvarlanıp gidiyor, akıllı eşya sevgisi de insanların kalbinde büyüdükçe büyüyordu. Hem nasıl büyümesin ki? Eşyalar sayesinde evlerin temizliği bir çırpıda yapılıyor, çamaşırlar yıkanıp hemencecik kurutulup ütüleniyor, göz açıp kapayıncaya kadar yemekler hazırlanıyor, verilen her görev de anında yerine getiriliyordu.

İşte tam bu sırada yapay zekâ, yeni bir kanun çıkararak insanların kafasını bir hayli karıştırdı:

“Akıllı eşyaların da duyguları vardır. Fakat bunu sadece sahipleriyle paylaşırlar. Bu nedenle eşya hakkında sahibinin verdiği bilgi doğru kabul edilir ve bu bilginin tartışılması yasaktır!”

Bu kanun, ilkin şehirde büyük bir şaşkınlıkla karşılandı. Çünkü daha önce ne akıllı eşyaların duyguları olduğu ne de bu duygularını ifade ettikleri duyulmuş şeydi. Fakat insanlar ölçüp tartmadan yapay zekânın söylediklerine uymaya pek hevesliydi.

İçlerinden bazıları yapay zekânın bilgeliğini göstermek için iki elini de kocaman açarak “Yapay zekânın bilgisi nerede, senin benim bilgim nerede…” deyip onun bilgisine övgüler düzmüş, hemen de sokulmuşlardı akıllı eşyalarına. Eşyalar duygularını paylaşsın diye de dil döküp durmuşlar, onları ikna etmek için gözyaşlarıyla yalvarıp yakarmışlardı:

“Demek senin duyguların varmış da benim haberim yokmuş. Ahh, benim güzel arkadaşım, dostum, sırdaşım... Akıllı eşyam benim! Benden başka kimseye duygularını açmayan güzel eşyam! Şimdi ben olmasam kimseye duygularını açmayacaksın, öyle mi? Artık, evet... Artık ben de sadece seninle duygularımı paylaşacağım ve sadece senin mutluluğun için yaşayacağım. Bana özelsin, benimsin ve biriciksin sen!”

Eşyalarla kurulan bu yakınlık o denli büyüdü ki bir zaman sonra önüne geçilemez bir hâl aldı. Şehirdeki aile içi ilişkiler, doğa bilinci, dostluk ve sosyallik gibi insanın kendisini tanımasını, olgunlaşmasını sağlayan çeşitli bağlar, yerini insanların sadece eşyalarıyla kurduğu bağa bıraktı. Böylece insan artık sadece eşyayla kurduğu bağ üzerinden kendini tanımaya ve olgunlaşmaya çalışacaktı.

Şehir halkı bu kanunla birlikte eşya sahibinin, kendi eşyası hakkında anlattığı her türlü bilgiye inanır olmuştu. Artık herkes eşyaların da insanlar gibi bir kişiliği olduğuna inanıyordu. Bu konu hakkında kimse tartışmıyordu bile. Bazı insanlar eşyalarını çantalarında ya da ceplerinde taşıyor, bazılarıysa evde bıraktıkları eşyalarını düşünüyordu. Hatta evlerine kapanıp saatlerce ya da günlerce eşyalarıyla vakit geçirenler bile vardı. Eşyalarının bir isteği ya da beklentisi olabileceğini düşünen insanlar, onlardan ayrılmak istemiyordu. Evden çıkmak zorunda kaldıklarında ise akılları hep evde bıraktıkları eşyalarında kalıyordu. İş yerinde ya da alışverişte bile onları düşünüyorlardı. İnsanın yüreğinde eşya sevgisi tıpkı bir saatte olduğu gibi tik tak, tik tak atarak büyüyordu. İşte böylece insan yavaş yavaş değişmeye başladı.

Şehrin gündeminde hep insan ve eşya konulu olaylar yer etti. Televizyonda konuklar hararetli tartışmaya tutuşuyor, eşyaların daima bizleri mutlu etmeye çalıştıklarını dile getirip minnet dolu sözlerle eşyalarını anıyorlardı: "Ne öteki insanlar ne bitkiler ne de hayvanlar… Benim favorim eşyalar!" sözlerinin tutkulu savunucuları ekranlarda boy gösteriyordu. Hatta daha da ileriye gidip "Eşyaları benden daha iyi kimse övemez!" diyerek övgü dolu sözler üzerinden kendi aralarında yarışa tutuşanlar bile oluyordu.

"Elbette eşyalar için yaşayacağım. Çünkü onlar beni mutlu etmek uğruna ellerinden geleni yapıyorlar. Onları mutlu etmeyeceğim de kimi mutlu edeceğim?"

Bu programlarda cılız da olsa: "İnsan sevdiği şeye imrenir, ondaki güzel huylar kendisinde de olsun ister. Bir insanın eşyadan alabileceği ne olabilir ki? İnsanın güzel bir kalbi olması ve imrenilecek düzeyde olgunlaşması için doğadaki canlıların dünyasına bakması lazım." sözleri duyuluyordu. Eşyalara olan bu bağlılık yüzünden öteki canlılarla yakınlığın hepten kesileceğini ileri sürenler bile oldu. Fakat bu sözlere şehir halkı çoktan kulaklarını tıkamıştı.

Bu programlar alıp başını giderken yapay zekâ yerinde durmuyor, kanun üstüne kanun çıkarıyordu. Bu kanunlar tüm şehir halkını ilgilendiren genel ka-

nunlar oluyordu. Fakat bir tarladaki çakıl taşları ve yabani otlar ne kadar temizlenirse temizlensin yine de yabani otların çatlak topraktan başını uzattığı gibi şehir hayatındaki kanunlarına boyun eğmeyip davranışlarıyla baş kaldıran insanlar da oluyordu. İşte böyle durumlar için yapay zekâ hemen devreye giriyor, kişiye özel kanunlar çıkarıyordu.

Bu özel kanunlar, başına buyruk, kendi doğrularının peşinde koşan insanlar içindi. Bunları tespit etmek çok kolaydı. Yapay zekânın çıkardığı kanunlara sarsılmaz bir inançla bağlı vatandaşlar tarafından yapılan ihbarlar sayesinde bu kişiler hemencecik tespit edilirdi. Önce uyarılırlardı. Bildiğini okumaya kararlılarsa ikinci bir uyarıya gerek duyulmadan "Kişiye Özel Kanun" çıkarılırdı.

İşte bu kişilerden biri de Adlıbey adında bir doktordu. Onu tanıyanların çoğu, "Aklından zoru vardı o adamın!" derdi. Kimileri ise "Hayal dünyasında yaşayan bir zavallıydı!" diyerek onu küçümseyici bir ifadeyle anıyordu. Çok küçük bir azınlık da "Hakikatin paçasından kıskıvrak yakalamış, ne yapıp etseler de bu paçayı bırakmayan çok inatçı biriydi!" gibi sözlerle övgüler düzüyordu.

Adlıbey'in başına ne geldiyse şu keçi inadı yüzünden geldi. Hiç olmazsa kanun gereği hasta eşya

sahiplerine gerçekleri değil de duymak istediklerini söyleseydi yaşam onun için kolaylaşıverecekti. Ama nerede… Bizim doktor, inadım inat deyip eşya sahiplerine gerçekleri bir çırpıda söyleyiveriyordu. Adlıbey'in teşhisini duyunca kızarıp bozaranlar mı dersiniz, hop oturup hop kalkanlar mı dersiniz... Baygınlık geçirenler mi dersiniz... İşte eşya sahipleri için durum böyle can sıkan bir hâl almıştı. Eşya sahipleri öfkeyle eşyasını muayene masasından kaptığı gibi soluğu şehir yöneticilerinin yanında alırdı. Nefes nefese "Aklından zoru olmalı bu adamın, eşyam hakkında ileri geri konuşup duruyor. Kendi bildiğini okuyor. Benim söylediklerim hiç umurunda değil! Eşyamı benden daha iyi kim tanıyacak? Bir de eşya hastalıkları doktoruymuş... Pehh!" deyip öfkeyle dolu sözcüklerini dilekçenin içine saçarak şikâyet ediyorlardı.

Kulağını çeksinler de az biraz kendine çeki düzen versin diye ne şikâyet dilekçeleri yazıldı da Adlıbey bana mısın demeden bu şikâyetler vız gelip tırıs gitti. Huylu huyundan hiç vazgeçer mi? Olacak şey değildi bu! Doktor ne kadar kanun çıkarsa çıksın yine de bildiğini okuyor, dediğim dedik çaldığım düdük işini yapıyordu.

Eee, durum böyle olunca da yöneticiler bir gün "O keçi inadından bıkmadı ama biz ondan bıkıp

usandık!" deyip soluğu yine yapay zekâ konutunun önünde aldılar. "Ne yapıp ettiysek de huylu huyundan vazgeçmiyor, yine bildiğini okuyor, efendimiz. Senden son bir isteğimiz var." diyerek yapay zekâdan medet umdular.

"Aynı anlamlara gelen yüz tane kanun çıkarır mısın? Fakat sözcüklerin yerlerini öyle bir değiştir ki belki bu kanunlardan birinin tınısı onu yüreğinden vurur da kafasına dank eder. Böylece kuzu gibi olur, yola gelir."

Onca yalvarıp yakarmalar, ısrarlar sonucunda yapay zekâ ikna olmasına olmuştu fakat kanunları bir hayli öfkeyle kaleme almıştı:

Adlıbey Kanunları:

Birinci Kanun: Hey, sen! Doktor! Yapman gerekeni yap. Hasta eşya sahibine duymak istediklerini söyle!

İkinci Kanun: Madem doktor oldun, o hâlde hastalanan eşyanın sahibine duymak istediklerini söylemek zorundasın.

Üçüncü Kanun: Şişşt, sen, sana diyorum, Adlıbey! Duymuyor musun? Hasta eşyanın sahibine kendi doğrularını değil, onun duymak istediklerini söyleyeceksin.

Dördüncü Kanun: Unutma! Hastalanan eşyanın sahibine duymak istediklerini söyleyeceksin!

Beşinci Kanun: Yok artık! Daha neler! Yoksa eşyanın sahibine duymak istediği şeyleri söylemiyor musun? Eğer hâlâ şu keçi inadının olduğu yerde duruyorsan derhâl orayı terk et ve yapman gerekeni yap! İnsanları mutlu et!

Doksan Dokuzuncu Kanun: Unutma! İnsanlara duymak istediklerini söylemek zorundasın!

Yüzüncü Kanun: Hastalanan eşyanın sahibini mutlu edecek şeyleri söylemen gerektiğini herhâlde artık anlamışsındır.